

Läpinäkyvä kauneus (AMK)
Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma
Estenomi
2013

Annimari Saha

LÄPINÄKYVÄ KAUNEUS

– Harmaan talouden torjunta kauneudenhoitoalalla

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma | Estenomi

Toukokuu 2013 | 25

Timo Linnossuo

Annimari Saha

LÄPINÄKYVÄ KAUNEUS

Harmaa talous on ongelma monella toimialalla. Vuonna 2012 on tehty selvitys kauneudenhoitoalan harmaasta taloudesta, Jyrki Kataisen hallituksen toimeksiannosta. Samaan aikaan on myös perustettu Luotettava kauneus osakeyhtiö, joka auttaa sertifioidulla yrityksillä parantamaan omaa toimikelpoisuuttaan kauneudenhoitoalalla. Yrityksen sertifiointi voi tuoda liikkeelle luotettavuutta kuluttajien keskuudessa. Lisäksi se voi luoda positiivista näkyvyyttä yritykselle. Luotettava kauneus oy:llä on myös tavoitteena tehdä kauneudenhoitoalan harmaa talous läpinäkyväksi, niin kuluttajille, kuin yrittäjille.

Avaan opinnäytetyössäni työ- ja elinkeinoministeriön tekemää selvitystä kauneudenhoitoalan ”pimeästä” puolesta ja tavoitteenani on tehdä se näkyväksi ja tunnetuksi opinnäytetyöni avulla.

Kerron myös Luotettava kauneus oy:stä ja sen toiminnasta, sekä miten yksittäinen kauneudenhoitoalan yritys voi lähteä mukaan toimintaan. Sertifioidulla on myös kriteerit, mitkä yrityksen täytyy täyttää, sen saadakseen.

Olen haastatellut myös Salon West Hair Oy:n omistajaa heidän motiiveista ja tavoitteista, miksi ovat liittyneet Luotettava kauneus Oy:n toimintaan.

ASIASANAT:

harmaa talous, kauneudenhoitoala, sertifiointi, Luotettava kauneus, Työ- ja elinkeinoministeriö

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme | Beauty Care Management

May 2013 | 25

Timo Linnossuo

Annimari Saha

TRANSPARENT BEAUTY

Grey economy is a problem in many branches of industry. In the year 2012 a report concerning gray economy in the beauty management was made, commissioned by government of prime minister Jyrki Katainen. At the same time corporation called "Reliable beauty" was founded, that helps companies to improve their business validity with certifications. Certifying a company can bring it assurity amongst consumers. In addition it can bring positive coverage. "Reliable beauty" also has a goal to make gray economy in beauty management transparent, to both consumers and entrepreneurs.

In my thesis I unwrap the report made by the ministry of employment and economy of Finland about "dark" side of beauty management and my aim is to make it visible and known with my thesis. I will also tell about "Reliable beauty" and it's activity, and how individual company in beauty business can join in.

Certification also has criteria which company has to meet to get it.

I've also interviewed the owners of "Salon west hair" about their motives and goals, why they have joined the activity of "Reliable beauty"

KEYWORDS:

Grey economy, beauty care business, certification, Reliable beauty, Ministry of Employment and Economy of Finland

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	5
2. KAUNEUDENHOITOALA	6
3. HARMAA TALOUS- TYÖRYHMÄN RAPORTTI	8
3.1 Liikevaihto kauneudenhoitoalan yrityksissä	8
3.2 Harmaa talous kauneudenhoitoalalla	10
4. RATKAISUJA HARMAAN TALOUDEN EHKÄISYYN	12
4.1 Kuitinantovelvollisuus	12
4.2 Tyyppihyväksytyt kassakoneet	13
4.3 Palkanmaksu tilille	14
4.4 Työaikakirjanpito	15
4.5 Viestintä harmaasta taloudesta	16
4.6 Viranomaisvalvonta ja omavalvonnan kehittäminen	17
5. LUOTETTAVA KAUNEUS OY	19
5.1 Sertifiointin hyödyt yritykselle ja kuluttajalle	20
6. SALON WEST HAIR OY MUKANA TOIMINNASSA	22
7. POHDINTA	24
LÄHTEET	25

KUVAT

Kuva 1. Yritysmuodot kaaviossa. (Verohallinnon ilmiöselvitys, 2012)	6
Kuva 2. Toimialojen tilinpäätökset vuodelta 2010. (Verohallinnon ilmiöselvitys, 2012)	9
Kuva 3. Alan liikevaihdot kaaviossa. (Verohallinnon ilmiöselvitys, 2012)	9

1 JOHDANTO

Harmaan talouden tutkiminen ja ehkäisy eri toimialoilla on nostettu esille Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen aikana. Hallitus on antanut toimeksiannon työ- ja elinkeinoministeriölle perustaa työryhmä tutkimaan muun muassa kauneudenhoitoalojen harmaata taloutta, ohimyyntiä ja keinoja niiden ehkäisyyn. Työ- ja elinkeinoministeriön raportista selviää myös, kuinka paljon kauneudenhoitoalalla on toimijoita ja mikä on ollut alan liikevaihto vuonna 2012.

Verohallinto on myös perustanut harmaan talouden selvitysyksikön tutkimaan eri toimialoilla esiintyvää harmaata taloutta. Selvitysyksikkö on julkaissut kaksi asiantuntijakirjoitusta. Toinen koskee metalliteollisuusalaa ja toinen parturikampaamo- ja kauneudenhoitoalaa. Kauneudenhoitoalan asiantuntijakirjoitus perustuu ilmiöselvitykseen.

On myös perustettu osakeyhtiö Luotettava Kauneus, joka valvoo yritysten toimikelpoisuutta. Toimintaan on lähtenyt mukaan jo 10 yritystä. Kun lähtee toimintaan mukaan, saa itselleen sertifikaatin, jolla pystyy näyttämään toimikelpoisuuden ja sen, että yritys hoitaa kaikki yhteiskunnalliset velvoitteet. Mukaan lähtö on yrityksille maksullista, mutta vapaaehtoista. Yritysten motiivit mukaan lähdölle ovat varmasti erilaiset. Se voi olla kuitenkin yksi hyvä keino erilaistua muista yrityksistä ja lisätä oman yrityksen näkyvyyttä kilpailualltiilla alalla.

Otin työssäni myös selvää, miten yritys voi lähteä mukaan Luotettava kauneus oy:n toimintaan haastatteleamalla yritystä, jossa itse toimin sopimusyrittäjänä. Salon West Hair Oy on mukana kahden liikkeensä kanssa Luotettava kauneus oy:n toiminnassa. He haluavat mukaan lähdöllä viestittää myös muille yrityksille, että toiminta kannattaa.

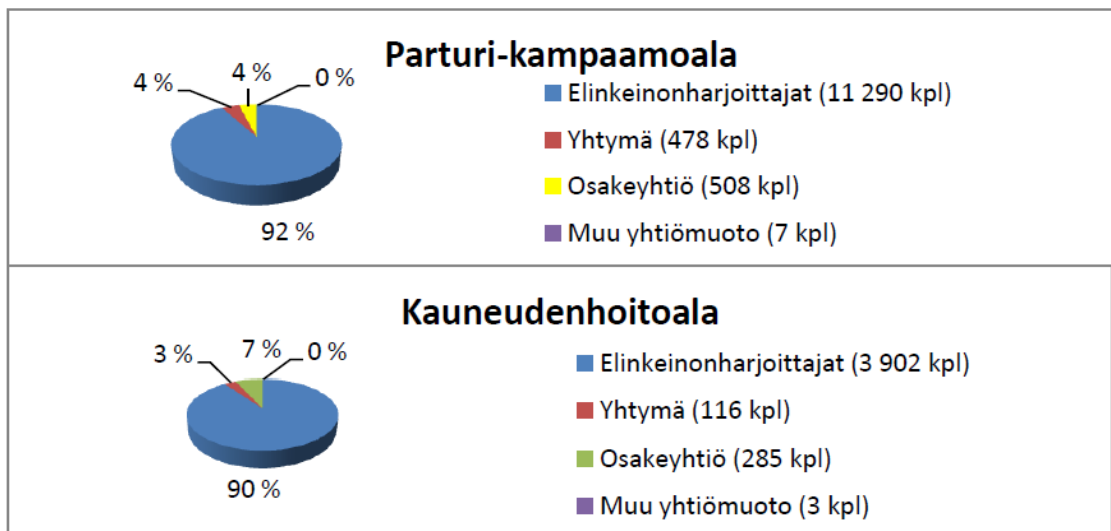
2 KAUNEUDENHOITOALA

Kauneudenhoitoalan perustutkinto on ollut olemassa vuodesta 1980. Se käsittelee parturi-kampaajan koulutuksen, tai kosmetologin koulutuksen. Parturi-kampaajaksi valmistuu ammattioppilaitoksista vuodessa, noin 700 opiskelijaa ja yksityiseltä puolelta, noin 300 opiskelijaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Muihin kauneudenhoitoaloihin, joihin kuuluu kosmetologit ja kosmetiikkaneuvojat, opiskeli vuonna 2012, ammattioppilaitoksissa 1167 opiskelijaa, yksityisissä kouluissa 476 opiskelijaa ja oppisopimuksella yrityksissä 92 opiskelijaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Parturi-kampaamoalan yrityksiä on ollut verohallinnon 2012 ilmiöselvityksen mukaan 12 300, joista yli 90 % on rekisteröitynyt elinkeinonharjoittajiksi. Palkkatyössä toimivia on siis erittäin vähän. Lisäksi, muita kauneudenhoitoalan palveluita tarjoavia yrityksiä oli Kauppalehden E-portin tietojen mukaan 4 740, joista 90 % oli rekisteröitynyt elinkeinonharjoittajaksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Kaavio 1. Jakauma yritysmuodoittain parturi-kampaamo- ja kauneudenhoitoalalla.

Kuva 1. Yritysmuodot kaaviossa. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Kauneudenhoitoala on kasvava ja kehittyvä ala. Ihmiset ovat tulleet tietoiseksi ulkoisen olemuksen vaikutuksesta hyvinvointiin. Kilpailu on alalla kova, koska tekijöitä on runsaasti Suomessa laadukkaan koulutuksen vuoksi. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Kauneudenhoitoalan ammattilaiset ovat koulutettu perustyönsä lisäksi alan myynti-, markkinointi- ja myynninedistämistehtäviin, tuote-esittelijöiksi, kouluttajiksi, ammattiopettajiksi ja neuvontatehtäviin. Hiusalan ammattilaiset voivat helposti toimia myös ”kotikampaajina”. Parturi-kampaamoita ja alan yrittäjiä on paljon enemmän, kuin kosmetologeja, kosmetologihoitoloiden tiloihin asetettujen suurten vaatimusten vuoksi. Aloitushankinnat ja menot ovat hoitoloissa paljon suuremmat, kuin parturi-kampaamoissa. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Kauneudenhoitoaloilla on suuri riski harmaan talouden toimintaan. Alan asiakkaat ovat yksityishenkilöitä, jotka eivät välttämättä tarvitse kuittia palvelusta tai ostosta. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

3 HARMAA TALOUS- TYÖRYHMÄN RAPORTTI

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on päättänyt Työministeri Lauri Ihalaisen asettaa työryhmä, tutkimaan harmaata taloutta eri aloilla. Hallitus pyysi perustamaan työryhmän, joka tutkii harmaata taloutta kauneudenhoitoaloilla ja keinoja, miten jatkossa vältetään ohimyynti alalla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Työryhmä koostui viidestä jäsenestä. Johanna Lähde ja Päivi Kantanen työ- ja elinkeinoministeriöstä, Arja Laurila Suomen Hiusyrittäjät ry:stä, Hanne Niemistö Suomen kosmetologien Yhdistys ry:stä ja Jyrki Sinkkonen Palvelujen ammattiliitto PAM ry:stä. Työryhmä työskenteli tutkimuksen aikana myös Jan Hjeltin kanssa työ- ja elinkeinoministeriöstä, Johanna Ahlbergin ja Mikaela Ahlbäckin kanssa Luotettava kauneus oy:stä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Tehtävänä työryhmällä oli erityisesti tutkia kauneudenhoitoalalla mahdollisesti tapahtuvaa ohimyyntiä, harmaata taloutta ja keksiä keinoja niiden ehkäisyyn. Työryhmän piti myös selvittää ehkäisykeinojen taloudelliset vaikutukset, varsinkin yrityksiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

3.1 Liikevaihto kauneudenhoitoalan yrityksissä

Verohallinnolla on vuodelta 2010, verotiedot 10 820 parturi-kampaamoalan yritykseltä. Melkein jokaisen yrityksen liikevaihto vuodessa on alle 300 000€ (10 723 yritystä). 95 % yrityksistä liikevaihto oli alle 100 000€ vuodessa (10 301 yritystä). Yrityksistä 67 % liikevaihto oli alle 40 000€ vuodessa (7 185 yritystä). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Muiden kauneudenhoitoalojen (3 010 yritystä) liikevaihto on verohallinnon tietojen mukaan myös alle 300 000€ vuodessa. 95 % yrityksistä liikevaihto oli alle 100 000€ vuodessa (2 819 yritystä). 74 % yrityksistä liikevaihto oli alle 40 000€ vuodessa (2217 yritystä). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Taulukko 1. Toimialojen tilinpäätöstietoja verovuodelta 2010 (lähde: Verohallinto 2/2012).

	Elinkeinoharjoittaja	Yhtymä	Osakeyhtiö	Muut	Kaikki yhteensä
Liikevaihto	441 087 295	57 977 203	131 993 158	249 713	631 307 369
Tilikauden voitto	152 988 859	16 412 171	5 063 321	83 666	174 548 017
Osuus lv:sta	35 %	28 %	4 %	34 %	28 %
Tilikauden tulos tappiollinen (lkm)	912	50	227	3	1 192
Palkat	14 412 499	11 807 304	46 523 679	3 640	72 747 122
Vähennyskelpoiset kulut	256 725 415	42 793 092	128 951 745	127 964	428 675 196
Osuus lv:sta	58 %	74 %	98 %	141 %	68 %
Rahoituskulut	1 761 209	311 817	804 699	397	2 878 122

Kuva 2. Toimialojen tilinpäätökset vuodelta 2010. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Kauneudenhoitoalan yrityksistä noin 5 % on osakeyhtiöitä. Taulukon mukaan elinkeinoharjoittajien ja yhtymien toiminta on ollut kannattavampaa kuin osakeyhtiöiden. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Taulukko 2. Liikevaihtoluokittelu 2010, toimivat (lähde: Verohallinto 2/2012).

Liikevaihto	Parturi-kampaamot		Kauneudenhoitopalvelut		Yhteensä	
	lkm	osuus	lkm	osuus	lkm	osuus
1 Mikro	10 723	99 %	2 976	99 %	13 699	99 %
<20t€	2 899	27 %	1 401	47 %	4 300	31 %
20-40t€	4 286	40 %	818	27 %	5 104	37 %
40-100t€	3 116	29 %	600	20 %	3 716	27 %
100-300t€	422	4 %	157	5 %	579	4 %
2 Mini	94	1 %	32	1 %	126	1 %
3 Pieni	3	0 %	2	0 %	5	0 %
Yhteensä	10 820	100 %	3 010	100 %	13 830	100 %
6 Ei tietoa	1 463		1 296		2 759	
Yhteensä	12 283		4 306		16 589	

Liikevaihtoluokittelu:

1 Mikro < 300 000

3 Pieni 2 000 000 - 10 000 000

5 Suuri > 50 000 000

2 Mini 300 000 - 2 000 000

4 Keski-suuri 10 000 000 - 50 000 000

6 Ei tietoa

Kuva 3. Alan liikevaihdot kaaviossa. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Kauneudenhoitoalalla on tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan vuonna 2010 ollut 1 800 palkansaajaa, eli 0,1 % Suomessa toimivien yritysten henkilöstöstä. Liikevaihto kauneudenhoitoalan yritysten palkansaajilla oli 631 307 369€ vuonna 2010. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

3.2 Harmaa talous kauneudenhoitoalalla

Kauneudenhoitoala on kasvanut suuresti viime vuosina. Alaa voidaan pitää riskialana harmaan talouden kannalta, koska kuluttaja ei välttämättä tarvitse kuittia saamastaan palvelusta, tai ostosta. Myös käteismaksujen määrä on suuri. Lisäksi riskiin vaikuttaa alan harjoittajien ikä. Alalle valmistutaan hyvin nuorina ja alalle on helppo tulla yrittäjäksi, koska palkkatyötä on vähän saatavilla. Koulutuksessa ei välttämättä opeteta yhteiskuntavelvoitteiden hoitamista, niinpä toimijat eivät edes tiedä, mitä asioita pitää yritystoiminnassa hoitaa. Kilpailu alalla on myös kovaa ja nuori, kouluttamaton toimija voi laskea palveluiden hinnat niin alas, ettei niistä voi edes maksaa veroja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Kauneudenhoitoalalla on jonkin verran yrityksiä, joilla ei ole verotietoja vuodelta 2010. Yritykset ovat olleet kuitenkin verohallinnon rekisterissä, mutta niillä ei ole ollut toimintaa, toiminnasta ei ole tehty veroilmoitusta tai tilikautta ei ole päätetty. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Arvioverotettujen yritysten määrä on alalla hyvin pieni. Esimerkiksi vuonna 2010, vain 1 % on arvioverotettu. Tuloverotusarvioita on tehty hieman enemmän ja ne ovat kasvussa. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Vuonna 2012 Suomessa toimi 16 589 kauneudenhoitoalan yritystä. Heistä 13 %:lla oli verovelkaa noin 6500€. Suomen yritysten kokonaisverovelka on noin 13,1 miljoonaa euroa, eli kauneudenhoitoalan yritysten velan mediaani oli vain 1300€. Velkaa on siis vähän, verrattuna muihin toimialoihin. Verovelkaa alkaa kertyä, kun yritys ei hoida velvoitteitaan. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Verotarkastuksia on tehty noin 0,5 % kauneudenhoitoalan yrityksistä. Se käsittää 92 parturi-kampaamoja ja 30 muuta kauneudenhoitoalan yritystä. Tarkastuksessa on selvinnyt, että harmaata taloutta löytyy yrityksistä. Tarkastetuista yrityksistä noin puolelta löytyi harmaata toimintaa. Tarkastuksessa havaittiin kirjanpidon epäluotettavuutta noin 18 %:lla, tai sen puuttuminen kokonaan 5 %:lla. Pimeitä työntekijöitä oli vain yhdessä yrityksessä. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Verotarkastuksien syyt ovat olleet ensimmäinen verotarkastus, toimialavalintaan perustuva verotarkastus tai ilmianto. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

Havaintojen perusteella voi huomata kauneudenhoitoalan harmaan talouden olevan suuri riski, verrattuna muihin toimialoihin, mutta kauneudenhoitoalalla liikutaan niin pienissä summissa, että euromääräisesti riski ei ole niin suuri. (Verohallinnon ilmiöselvitys 2012)

4 RATKAISUJA HARMAAN TALOUDEN EHKÄISYYN

Harmaa talous parturi- ja kampaamoalalla, sekä kauneudenhoitoalalla - työryhmän erityinen tehtävä oli valmistella toimenpiteitä, harmaan talouden ehkäisemiseksi. Heidän piti keksiä keinoja, muun muassa mahdollisten ohimyyntien torjumiseen. Lisäksi heidän piti arvioida ratkaisujen taloudelliset ja muut vaikutukset yrityksiin. Ruotsissa harmaata taloutta on tutkittu jo pidempään ja keinojen ehkäisyyn on sovellettu yritysmaailmassa muutaman vuoden ajan. Tulokset ovat olleet positiivisia, mutta niiden vaikutus näkyy vasta pidemmällä aikavälillä. On myös huomattu, että harmaan talouden ehkäisyyn sovellettavat keinot lisää yritysten vuosikustannuksia. Tämän ei pitäisi kuitenkaan olla este, vaan pitäisi löytää keinoja kustannusten vähentämiseksi. Harmaan talouden ehkäisy on kuitenkin jokaisen yrityksen eduksi ja tuo positiivisia vaikutuksia niin yrityksiin, kuin valtion saataviin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.1 Kuitinantovelvollisuus

Työryhmä on suunnitellut harmaan talouden ehkäisyn ratkaisuun, tyyppihyväksytyjen kassakoneiden tueksi kuitinantopakkoa. Suomessa ei nykyisin ole säädetty velvoitetta antaa asiakkaalle kuittia. Yrittäjän on kuitenkin kirjanpitolain perusteella kirjattava kirjanpitoon, muun muassa menot ja tulot. Lain mukaan käteismaksut on kirjattava aikajärjestyksessä kirjanpitoon. Kassajärjestelmästä täytyy tulostaa asiakkaalle palveluista ja tuoteostoista tosite. Jos kassajärjestelmää ei ole, asiakkaalle täytyy antaa itse kirjoitettu tosite, käyttäen esimerkiksi itsejäljentävää paperia. Kassajärjestelmä ei ole kaikissa alan yrityksissä käytössä. Maksupäätteet ovat yleisempiä, mutta niitäkään ei löydy kaikista yrityksistä. Kuitista tulee käydä ilmi, yrityksen yhteystiedot, Y-tunnus, kuittinumero, ostetut palvelut, tai tuotteet ja maksettavat verot. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Uutta lakisäädöstä valvottaisiin tehostetusti viranomaisten tekemillä koeostoilla. Kansalaisiakin kehoitetaan itsevalvonnalla niin, että he vaativat kuitin aina palveluistaan ja ostoistaan. Verotarkastuksissa on havaittu puuttuvaa myyntiä, vääränsisältöisiä kuitteja, tai kuittikauppaa. Kauneudenhoitoalalla maksut koostuvat suurimmaksi osaksi käteismaksuista ja pankkikortista. Laskutuksia yritykset eivät usein tee muuta, kuin terveyskeskuksiin, tai vanhainkoteihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Työryhmä on tutkinut myös kuitin merkitystä kuluttajakaupassa. He ovat tehneet kyselyn Otakantaa.fi:n verkkosivuilla kansalaisten kuitin saamisista ja niiden mielipiteistä. Vastauksia kertyi noin 200. Suurin osa vastanneista piti kuittia tarpeellisena. Tarpeettomaksi kuitin kansalaiset kokivat silloin, jos kyse oli pienestä maksusta, torimyynnistä tai seurojen järjestämistä tapahtumista. Vastanneet kertoivat, ettei kuittia aina saa esimerkiksi kahviloista tai ravintoloista, parturikampaamoista, pienistä erikoisliikkeistä tai siivous- ja korjauspalveluista. Kuitti helpottaa kansalaisia myös reklaamaatiotilanteissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Suomen hiusyrittäjän ovat tehneet myös kyselyn kauneudenhoitoalojen yrityksille maksutavoista. Vain käteisen rahan käyttö yrityksessä oli 10- 15 %, vain pankkikortti ja käteinen kävi 23- 28 %:lla yrityksistä, heillä ei ollut lainkaan kassakonetta. Erillisen maksupäälaitteen ja kassakoneen omistivat 30- 37 % yrityksistä ja kassajärjestelmää, jossa oli myös ajanvarausjärjestelmä, käytti 15- 20 % yrityksistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Suurimman riskin muodostavat ne yritykset, joilla on käytössään, vain käteinen raha. Maksupäälaitteessa, rahat ohjautuvat suoraan pankkitilille, jolloin riski harmaaseen talouteen on taas pieni. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.2 Tyyppihyväksytyt kassakoneet

Työryhmä on tutkinut Tyyppihyväksytyjen kassakoneiden käyttöä ja niiden tuomia investointeja kauneudenhoitoalojen yrityksissä, Suomessa. Ruotsissa niitä on edellytetty, jo vuodesta 2010. Siellä alojen omakäsitys on, että kassapäätteiden manipulointia ei ole havaittu. Tällöin ei selviä, kuinka tehokkaasti tyyppihyväksytyjen kassapäätteiden käyttöönotolla voisi harmaata taloutta torjua. Tyyppihyväksytyt kassakoneet eivät estä ohimyyntiä, jos palvelua ei lyödä kassaan. Siksi tyyppihyväksytyjen kassakoneiden lisäksi, täytyy käyttää lakisääteistä kuitinantovelvollisuutta. Ruotsissa lainsäädäntöä valvoo veroviranomainen, joka voi tehdä valvontakäyntejä ilmoittamatta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Laitteiden käyttöönotto tulee arvioiden mukaan kustantamaan, noin 3000€ per yritys. Ruotsissa kassakoneiden hankintaan käytetään Leasing- sopimusta, jolloin maksetaan kassakoneesta tietty summa, per kuukausi. Noin 12 % yrityksistä on hankkinut omiin kassajärjestelmiin, kassarekisterilain määrittämiä lisälaitteita. Niille keskihinnaksi on muodostunut, noin 800€. Noin 8 % yrityksistä, ovat hankkineet täysin uudet laitteet, jolloin kustannukset ovat olleet, noin 2 500€. Yrityksille aiheutuu myös kustannuksia valvontaviranomaisille tehtävistä ilmoituksista kassakoneen käyttöönotosta, valvonnasta ja luopumisesta. Suomessa tyyppihyväksytyjen kassakoneiden hankintamaksut voivat olla aluksi kalliita, mutta tasaantuisivat ajan myötä. Näin on huomattu Ruotsissa. Suomessa hankintoihin onkin suunniteltu siirtymäaikaa, mikä helpottaa yrityksiä hankkimaan kassajärjestelmä, ilman suuria yhtäkkisiä kustannuksia. Tyyppihyväksytyjen kassakoneiden käyttöönotto kuitinantopakon ohella, on todettu olevan hyvä keino harmaan talouden torjumiseksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.3 Palkanmaksu tilille

Työsopimuslaki (55/2001) velvoittaa palkanmaksun käteisellä perustuen vuonna 1922 säädettyyn lakiin. Maksukorttien, sähköisten pankkiyhteyksien, sekä nostautomaattien yleistymisen myötä, palkanmaksuun käteisellä ei nähdä enää perusteita. Valtaosa palkoista maksetaan suoraan työntekijän ilmoittamalle tilille, ainakin kauneudenhoitoalalla. Käteistä käytetään edelleen, joillain toimialoilla, vain eräiden palkan osien maksuun, kuten kilometrikorvaukset, päivärahat ja palkkaennakot. Tähän on suunniteltu muutosta työ- ja elinkeinoministeriön hallituskaudeksi asetetussa kolmikantaisessa säätelyryhmässä. Laki pyritään säätämään niin, että työnantajan velvollisuus on jatkossa maksaa palkka työntekijän ilmoittamalle tilille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Säätelyryhmän näkemyksen mukaan, uusi laki ei aiheuta ongelmia millään toimialalla. Ongelmia se saattaa aiheuttaa niissä tapauksissa, jos palkansaajalla ei ole pankkitiliä. Perusoikeus ei vaadi työntekijää hankkimaan itselleen pankkitiliä. Siksi pankkitilittömille työntekijöille tulisi olla vaihtoehtoinen palkanmaksutapa, kuten maksusuoritus. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Palkanmaksuasioita tiukentavan säätelyn tavoitteena on, ettei palkkoja maksettaisi jatkossa pimeästi. Yritykset ovat kirjanpitovelvollisia ja sen rahaliikennettä valvotaan, muun muassa kirjanpidon kautta. Jos yritys laiminlyö kirjanpidon, ei palkan maksua koskevilla säädöksillä ole vaikutusta harmaan talouden ehkäisyyn. Tavoite voidaan saavuttaa niin, että yrityksille asetetaan korotettu velvoite kirjata käteisellä maksetut palkat kirjanpitoon. Säätelyryhmällä on ollut tarkoitus vuoden 2012 aikana valmistella asiaa koskeva hallituksen esitys. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.4 Työaikakirjanpito

Ruotsissa on säädetty laki henkilöstöpäiväkirjan pitämisestä yrityksissä. Suomeksi tätä lakia voisi soveltaa, hyvien kokemusten perusteella. Harmaan talouden selvitysryhmän ilmiöselvityksessä on todettu, että henkilöstöpäiväkirja voisi tehokkaasti torjua harmaata taloutta kauneudenhoitoalalla. Selvityksen mukaan se vielä tehostuisi, jos kenttäkäyntien yhteydessä laiminlyöntimaksu määrätään hallinnollisena tarkastusmaksuna, ilman rikosoikeudellista prosessia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Päiväkirjaan merkitään yrityksen nimi, Y-tunnus, toimipaikassa työskentelevät jäsenet, sekä heidän henkilötunnukset. Työvuoroluetteloon tulisi laatia, työajan tasoittumisjärjestelmä, jos työaika on keskimääräinen. Työvuoroluettelosta tulisi käydä ilmi, työntekijän työajan alkamis- ja päättymisaika, työ- ja lepoajat, työtunnit ja niistä suoritettavat korvaukset. Päiväkirja tulisi sijaita yrityksen toimitiloissa, mahdollisia viranomaistarkastuksia varten. Mikäli päiväkirjassa on vakavia puutteita, voidaan määrätä sakkorangaistus. Työnantajan on säilytettävä työvuorokirjanpitoa kaksi vuotta siitä eteenpäin, jolloin oikeus saatavaan syntyi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Työaikalakia valvovat työsuojeluviranomaiset. Työaikalainsäädännön rikkomisesta rangaistaan työaikalain mukaisena työaika rikkomuksena, tai rikoslain mukaisena työaikasuojelurikoksena. Rangaistuksen saa työnantaja, tai tämän edustaja. Seuraamuksena tulisi olla sakkorangaistus, tai kuusi kuukautta ehdollista vankeutta, perustuen Ruotsin malliin. Työaikasuojelurikoksena tuomitaan myös, jos ylilyöntien enimmäismäärä on ylittynyt, vähimmäislepoaikojen noudattaminen on jätetty, tai työvuoroluettelot puuttuvat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Lakisäädösten muuttumisten myötä tehtävät havainnot, voidaan huomata vasta pitkällä aikavälillä. Ruotsissa tehdyissä tutkimuksissa on havaittu suhdanne muutosten vaihtelu; palveluiden kysyntä kasvaa korkeasuhdanteessa. Ruotsissa on havaittu negatiivisina asioina, byrokratian lisääntyminen ja ylimääräiset

kustannukset. Lakimuutosta on kuitenkin pidetty kilpailua tervehdyttävänä toimenä, jolla on saatu hyviä tuloksia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.5 Viestintä harmaasta taloudesta

Tiedotus ja viestintä harmaasta taloudesta on keskeinen asia saada kauneudenhoitoalan toiminta läpinäkyväksi, niin yrityksille, kuin asiakkaille. Tieto voi vaikuttaa kansalaisten odotuksiin ja asenteisiin. Työryhmä käsitteli erilaisia viestintäkeinoja harmaan talouden torjumiseksi. Kauneudenhoitoaloilla on omat edunvalvojajärjestöjen verkkosivuja ja ammattilehtiä. Niissä on jo käsitelty harmaata taloutta. Valtakunnalliset harmaan talouden viestintäkampanjat, ovat hyvä keino tiedotukseen. Työryhmä on suunnitellut oppilaitoksiin ja ammattiin juuri valmistuneille, tietoiskuja harmaan talouden tiedottamiseen. Siitä saa myös tietoa kauneudenhoitoalan tapahtumissa, kuten Taitaja- tai Next step tapahtumissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Yritys- Suomi on julkisten yritysorganisaatioiden muodostama palvelu. Sen maksuttomat verkkosivut ovat www.yritys-suomi.fi. Palveluun on koottu tietoa ja palveluja yrityksen perustamisesta, kasvattamisesta, kehittämisestä ja kansainvälistymisestä. Sitä koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Kanava on hyödyllinen erityisesti nuorille, jotka ovat perustamassa yritystä. Verkkosivut ovat vielä kehitysvaiheessa ja sen tunnettuutta on tarkoitus alojen toimesta parantaa, lisäämällä tietoa esimerkiksi kauneudenhoitoalan harmaasta taloudesta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

4.6 Viranomaisvalvonta ja omavalvonnan kehittäminen

Kauneudenhoitoalalla työlainsäädäntöä valvovat työsuojeluviranomaiset. Se jakautuu viranomaisaloitteeseen ja asiakasaloitteeseen. Kauneudenhoitoala on yrittäjävaltaista ja varsinkin vuokratuoli- yrittäjyys on lisääntynyt, 2000-luvun alun jälkeen. Tämä johtuu siitä, ettei viranomaisaloitteista valvontaa ole lisätty. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on saanut lähinnä asiakasaloitteita, jotka ovat johtuneet, esimerkiksi saamatta jääneistä työtodistuksista, tai palkkalaskelmista. Työsyrynnästä on tehty muutama ilmoitus, sekä ammattitautiepäilyistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

Työryhmä käsitteli viranomaisvalvonnan lisäksi, alojen omavalvonnan kehittämistä. Suomen hiusyrittäjät ry yhdessä kauneudenhoitoalojen toimijoiden kanssa, ovat suunnitelleet yrityksille ja yhteistyökumppaneille tarkoitettua omavalvontajärjestelmää, jossa yritys voisi osoittaa toimintansa luotettavuuden. Näin Luotettava kauneus oy on saanut alkunsa. Sen tavoitteena on lisätä yrittäjien ja asiakkaiden tietoisuutta harmaantalouden tuomista ongelmista ja edistää reilua kilpailua kauneudenhoito alalla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012)

5 LUOTETTAVA KAUNEUS OY

Luotettava kauneus oy on sertifiointi yritys, joka on perustettu vuonna 2012. Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti samoihin aikoihin työryhmän, tutkimaan kauneudenhoitoalan harmaata taloutta. Sertifiointiohjelma hyväksyttiin hyvänä keinona toteuttaa alan omavalvontaa. Yritys sertifioi kaikenkokoisia kauneudenhoitoalan yrityksiä, sekä tarjoaa koulutus- ja konsultointipalveluja, niille yrityksille, jotka lähtevät toimintaan mukaan. (Luotettava kauneus oy 2012)

Yrityksen toimitusjohtajana toimii Mikaela Albäck, kumppaninaan yrityksessä Johanna Ahlberg. Kummallakin on pitkä ura alalla. He ovat seuranneet alan kehitystä huolestuneina. (Luotettava kauneus oy 2012) *”Valitettavan monen koulutus on jäänyt vaille todellista tietoa yritystoiminnasta, sekä on puutteellinen mm. kemian osalta. Tämä on johtanut kilpailutilanteeseen, jossa ei enää kilpaila työn laadulla, vaan hinnalla. Mielestäni hintakilpailu on nyt kestävässä tilanteessa, sellaisessa johon rehellinen yrittäjä ei enää pysty vastaamaan. Kulluttajan on mielestäni saatava tietää, ketkä kampaamoista noudattavat yhteiskunnan pelisääntöjä, maksavat sovitut velvoitteet ja siksi joutuvat veloittamaan enemmän, kuin ne jotka eivät välitä.”* (Ahlberg 2012) *”Sertifiointilla haluamme tuoda yrityksille positiivisen ja vapaaehtoisen tavan erottautua. Loppupelissä on kyse siitä, että rehellisten yritysten kilpailukyky pitää turvata. Tämä toteutuu ainoastaan hyvällä yhteistyöllä alan toimijoiden kesken.”* (Albäck 2012)

Luotettava kauneus oy, tekee yhteistyötä Suomen hiusyrittäjien, Palvelualojen ammattiliiton ja tilaajavastuu.fi: n kanssa. Lisäksi yhteistyökumppaneina toimii Cutrin, Schwarzkopf, Kinnunen, Bowsville, Id Hair, Naicos, Dell Aco, Dc datagurur ja Great Lenghts. (Luotettava kauneus oy 2012)

Luotettava kauneus oy on asettanut sertifiointille kriteerit, jotka yrityksen täytyy täyttää, ennen sertifikaatin saamista. Yrityksen täytyy toimittaa Suomen tilaajavastuun raportti, jossa on kaupparekisteriote, YTJ- ote (yritys- ja yhteisötietojärjestelmä), veromaksutiedot, työehtosopimustieto, eläkemaksut, mahdolliset lii-

ketoimintakiellot ja tapaturmavakuutus. Sertifioitu liike sitoutuu antamaan kuitenkin kaikista palveluista ja ostoista kuluttajalle. Jos yrityksessä on tuolivuokralaisia, heidän Y-tunnukset tulee olla varmistettuja ja esillä. Omistajan ja henkilökunnan koulutukset ja tutkinnot täytyy olla julkisesti nähtävillä liikkeessä, tai internet-sivuilla. Palveluiden hinnat tulee olla luettavissa liikkeen ulkopuolella, jotta asiakas pystyy ne näkemään. Yrityksessä hapetevärjäyksillä, tulee olla alle 16-vuoden ikäraja, koska kuluttajaturvallisuuslakia on muutettu vuonna 2011 ja on suositeltavaa, ettei alle 16-vuotiaiden hiuksia värjättäisi hapeteväreillä. Työehtosopimusta tulee noudattaa, jos yrityksessä on palkkatyöntekijöitä. Yrityksen tulee noudattaa työsuojelu- ja työturvallisuuslakia. Yrityksellä ja mahdollisilla tuolivuokralaisilla, tulee olla omat vastuuvakuutukset. (Luotettava kauneus oy 2012)

5.1 Sertifioinnin hyödyt yritykselle ja kuluttajalle

Sertifioinnilla on paljon hyötyä yritykselle. Se parantaa yrityksen profiloitumista luotettavaksi yritykseksi, kuluttajien silmissä ja tekee liiketoiminnasta läpinäkyvää. Sertifioitu yritys viestittää toisille yrityksille rehtiä kilpailua, jolloin markkinaetu kääntyy pois harmaasta taloudesta. Se saattaa myös kannustaa muita yrityksiä toimimaan samoin. Yritys voi markkinoida liikkeessään Luotettava kauneus- logoa, jolloin asiakkaiden mielenkiinto asiaan saattaa herätä. Sertifikaatti tekee työnantajasta luotettavan, mikä taas voi houkutelaa lisää työntekijöitä rekrytointi tilanteissa. Sertifikaatti perustelee yrityksen palveluiden hinnat. Jos hinnat ovat hyvin alhaiset, voi mahdollisesti jo päätellä, ettei yritys hoida yhteiskuntavelvoitteita. Yrityksillä, jotka ovat sertifioitu, on yhtenäiset pelisäännöt ja puolueeton tiedonsaanti. He saavat näkyvyyttä, muun muassa Luotettava kauneus oy:n nettisivuilla, mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Yritys saa myös Luotettava kauneus oy:ltä tietoa ympäristö- ja työturvallisuusasioista. (Luotettava kauneus oy 2012)

Kuluttaja, joka menee sertifioituun yritykseen, tukee luotettavaa liiketoimintaa. Hän saa kuitenkin kaikista saamistaan palveluista ja ostoista. Kuluttaja pystyy luotamaan, että kampaaja/kosmetologi on varmasti koulutettu alalle ja saa työehtosopimuksen mukaisen palkan itselleen. Asiakas voi olla varma, että asiantuntija ottaa vastuun tekemästään työstä. Sertifikaatista kuluttaja voi päätellä hintarakennetta, koska yritys hoitaa yhteiskuntavelvoitteensa, jolloin sen näkee hinnasta. Kuluttaja voi tarkistaa yrityksen internet- sivuilta, onko kauneushoitola tai kampaamo sertifioitu. (Luotettava kauneus oy 2012)

5.2 Yrityksen sertifiointi

Yrityksen kannattaa mennä Luotettavakauneus.fi- sivustolle ja valita linkeistä Hakuprosessi- kohta. Sivulla on lueteltu huomioon otettavat asiat ja ohjeet, miten täytät hakemuslomakkeen. Hakemuksen käsittelyyn menee noin 4- 8 viikkoa. Hakemuslomake löytyy myös internet- sivuilta. Sertifiointikriteerit täyttävälle yritykselle lähetetään sertifiointipaketti. Se sisältää Luotettava kampaamo- ovi-tarran, Olen luotettava kampaaja! – tarran, Luotettava kampaamo- todistus seinälle, Infokansion, Logon käyttöoikeudet, Yrityksen nimi pääsee Luotettavakauneus.fi: n sivuille, sähköisen uutiskirjeen, oppaan, joka sisältää muun muassa ympäristö- ja työturvallisuusohjeet. Lisäksi sertifioitu yritys saa alennusta tukkuliikkeistä ja yhteistyökumppaneilta. Sertifiointi on maksullista, mutta täysin vapaaehtoista. (Luotettava kauneus oy 2012)

6 SALON WEST HAIR OY MUKANA TOIMINNASSA

Salon West Hair oy on tarttunut Luotettava kauneus oy:n haasteeseen, lähtemällä mukaan sen toimintaan ja tukemalla harmaan talouden ehkäisyä kauneushoitoalalla. Yrityksellä on kaksi liikettä, yksi Turussa kauppakeskus Skanssissa ja toinen Espoossa kauppakeskus Isossa omenassa. Omistajien, Jari ja Susann Ernolan yritys on toiminut vuodesta 1973. Turun liikkeessä työskentelee tällä hetkellä, kymmenen parturi- kampaajaa, kolme kosmetologia ja yksi urheiluhieroja. Espoossa toimii yli kolmekymmentä työntekijää. Yritykselle tärkeitä asioita ovat asiakaslähtöisyys, ammattitaidon ja osaamisen ylläpito ja innostunut asenne työhön. (Salon west hair oy 2012)

Yritys lähti Luotettava kauneus oy: toimintaan mukaan, saatuaan kutsun esittelytilaisuuteen. Esitys vakuutti toiminnan tärkeydestä. Yrityksen motiivit toimintaan lähdöstä, oli halu viestittää asiakkailleen yritysten ja kansalaisten yhteiskuntavastuun merkitystä. Tavoitteet yrityksellä on levittää tietoisuutta asiasta mahdollisimman laajalle kauneushoitoalalla niin, että valtaosa alan yrityksistä olisi mukana toiminnassa kolmen vuoden päästä. Tavoitteena yrityksellä on myös saattaa asiakkaiden tietoisuuteen, mistä esimerkiksi hinnat koostuvat. Yritys odottaa myös median kiinnostuvan aiheesta. ”*Joidenkin on näytettävä tietä. Rohkeus luo menestystä.*” (Ernola 2012.)

Mikä tahansa kauneushoitoalan yritys voi lähteä mukaan tukemaan harmaan talouden ehkäisyä. Keinoja on monia, kuten esimerkiksi lähteä mukaan Luotettava kauneus oy:n toimintaan, tai huolehtimalla omista yhteiskuntavelvoitteistaan. Luomalla rehtiä yritystoimintaa ja tasa-arvoista kilpailua, luodaan luotettava ja läpinäkyvä kauneushoitoala Suomessa.

7 POHDINTA

Kauneudenhoitoalan harmaan talouden ehkäisy on pitkän aikavälin prosessi, johon vaaditaan hallituksen ja yrittäjien aktiivisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriön johtaman työryhmän selvitys on hyvä alku harmaan talouden ehkäisyssä. Siitä selviää, mikä tilanne kauneudenhoitoalalla on nyt ja mitä mahdollisia keinoja harmaan talouden torjumiseen voidaan käyttää. Tässä kohtaa yrityksiä on hyvä astua esiin ja auttaa toteuttamaan läpinäkyvä kauneudenhoitoala, jossa kaikki toimivat tasavertaisina yrityksinä kovenevassa kilpailussa. Jos tilanne ei muutu, yrityksiä joudutaan mahdollisesti lopettamaan, koska kaikilla ei ole mahdollisuutta kilpailla niiden kanssa, joilla on pienemmät hinnat, sen takia, etteivät hoida yhteiskuntavelvoitteitaan.

Opinnäytetyöni tarkoitus on tehdä kauneudenhoitoalan harmaata taloutta aloittelevien ja jo toimivien yrityksiä ja kuluttajien tietoisuuteen niin, että teksti on ymmärrettävissä kansalaisten keskuudessa. Lisäksi yritysten on hyvä tietää, että pystyvät helposti vaikuttamaan rehelliseen yritystoiminnan kuvan luomiseen liittymällä esimerkiksi Luotettava kauneus oy:n toimintaan.

Aiheesta on kirjoitettu paljon lehtiartikkeleita, perustuen juuri työ- ja elinkeinoministeriön raporttiin. Artikkelit ovat kuitenkin olleet mielipidepainotteisia ja yleensä negatiivisia. Lisäksi sosiaalisessa mediassa puhutaan paljon aiheesta negatiiviseen sävyyn. Yleisesti ollaan sitä mieltä, että säädökset tuovat lisäresursseja ja kustannuksia yrityksille ja tekevät viranomaisvalvonnasta liian tunkeilevaa. Ajatuksenani kuitenkin on, että aiheesta ei saa tehdä rasitetta alalle. On hyvä, että asiasta on otettu selvää ja keinoja, joilla voidaan parantaa yrittäjyyttä, on löydetty. Jokainen yritys voi itse päättää, mitä halua toiminnallaan viestiä.

Asia on kuitenkin hallituksen ja yrittäjien aloitteiden varassa, mihin suuntaan kehitys lähtee. Toivon, että Luotettava kauneus oy saa mukaansa paljon yrityksiä, jotka vievät rehellisen toiminnan viestiä eteenpäin, niin yrityksille, kuin kuluttajille. Mediakin on isossa asemassa, tämän aiheen käsittelyssä.

Tiedon etsimistä hankaloitti se, ettei aihetta ole aikaisemmin tutkittu, kuin työ- ja elinkeinoministeriön selvityksessä. Joitakin tietoja sain Ruotsin tekemästä mal-

lista harmaan talouden ehkäisyssä, mutta se on tehty ruotsalaisen yritystoiminnan näkökulmasta. Sieltä löytyy kyllä paljon esimerkkejä, joita Suomessa voisi soveltaa.

Työhön olisi voinut tehdä jonkinlaisen tutkivan tehtävän, jossa koetetaan soveltaa harmaan talouden ehkäisyyn mietittyjä keinoja, kuten työaikakirjanpidon päiväkirjamallin, jota yritys olisi voinut kokeilla toiminnassaan. Lisäksi olisi voinut kokeilla sosiaalisessa mediassa harmaantalouden viestintää, miten yrittäjät tai kuluttajat aiheeseen suhtautuvat. Nämä olisivat oiva aihe seuraavaan opinäytetyöhön aiheesta. Ehkä, sitten on päästy näkemään tuloksien vaikutuksia ja aihetta on tutkittu myös siihen mennessä enemmän.

Uskon, että harmaa talous on aiheena tärkeä, tällä hetkellä. Sosiaalisen median ansiosta ja innovatiivisten yrittäjien avulla, ongelman ratkaisuja saadaan vietyä eteenpäin. On fakta, että tilanteeseen täytyy puuttua hallituksen asettamien säädösten avulla. Kansalaisaloitteet ovat suosittuja ja kantavat hedelmää. Ehkä jonakin päivänä näemme vielä rehellistä yrittäjätoimintaa ja läpinäkyvän kauneudenhoitoalan.

LÄHTEET

Työ- ja elinkeinoministeriö 2012. TEM raportteja 21/2012. Viitattu 15.4.2013.
http://www.tem.fi/files/33519/TEMrap_21_2012_.pdf.

Verohallinto 2012. Tietoa harmaasta taloudesta: Metalliteollisuus sekä parturi- kampaamo- ja kauneudenhoitoala. Viitattu 21.4.2013. http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Tietoa_harmaasta_taloudesta_Metalliteoll%2825652%29

Luotettava kauneus 2012. Yritys. Viitattu 22.4.2013. <http://luotettavakauneus.fi/yritys/>

Luotettava kauneus 2012. Sertifiointi. Viitattu 22.4.2013.
<http://luotettavakauneus.fi/palvelut/luotettava-kampaamo/sertifiointikriteerit/>

Luotettava kauneus 2012. Yhteistyökumppanit. Viitattu 22.4.2013.
<http://luotettavakauneus.fi/yhteistyokumppanit/>

Luotettava kauneus 2012. Yhteystiedot. Viitattu 21.4.2013.
<http://luotettavakauneus.fi/yhteystiedot/>

Luotettava kauneus 2012. Hinnasto. Viitattu 26.4.2013.
<http://luotettavakauneus.fi/palvelut/luotettava-kampaamo/hinnasto/>

Salon west hair @ spa 2013. Yritys. Viitattu 23.4.2013.
<http://www.salonwesthair.fi/skanssi/yritys/>

Salon west hair @ spa 2013. Meidän tiimi. Viitattu 23.4.2013.
http://www.salonwesthair.fi/skanssi/meidan_tiimi/

Ernola, J. 2013. Salon west hair oy:n omistajan haastattelu 24.4.2013. Turku.